

Η ετυμολογία της λέξης «άνθρωπος»

Η ετυμολόγηση της λέξης «άνθρωπος», δεν είναι απολύτως βέβαιη. Υπάρχουν σήμερα, κυρίως τρεις εκδοχές, απ' τις οποίες η μία είναι η πιο γνωστή, η άλλη η οποία είναι και η επικρατέστερη και μια λιγότερο γνωστή που αναφέρεται στον «Κρατύλο» του Πλάτωνα.

Η πρώτη και αρκετά δημοφιλής, ετυμολογεί τη λέξη «άνθρωπος» από το «άνω»+«θρώσκω» (αναπηδών)+«όπωπα» (παρακείμενος του «ορώ», δηλ. βλέπω). Δηλαδή, αυτός που πορεύεται και κοιτάζει προς τα πάνω. Αυτή άποψη βρίσκει θερμότερη αποδοχή στους θεολογικούς και θρησκευτικούς κύκλους, καθώς υπονοεί την πορεία του ανθρώπου προς τον Θεό (όπως κι αν λέγεται αυτός).

Ωστόσο, επικρατέστερη ετυμολόγηση της λέξης, η οποία είναι αποδεκτή από την πλειονότητα της επιστημονικής γλωσσολογικής κοινότητας, είναι: «Άνδρας»+«ωψ» (γεν. ωπός). Δηλαδή, αυτός που έχει την όψη ανδρός (βλέπε και λεξικό Στ. Βασδέκη). Στην αρχαιότητα ο «άνδρας» (ανήρ) υποδήλωνε επιπλέον και τα δύο φύλα, δηλαδή τον άνθρωπο, όπως εξηγεί κι ο Δημήτρης Λιαντίνης...

Την άποψη αυτή υποστηρίζει και ο Μπαμπινιώτης...

Τέλος, ο Πλάτωνας, μέσα από τον «Κρατύλο», δίνει μια άλλη ετυμολογία, διά στόματος Σωκράτη: «Σημαίνει τούτο το όνομα ο “άνθρωπος”: Ότι τα μεν άλλα θηρία ων ορά ουδέν επισκοπεί ουδὲ αναλογίζεται ουδὲ αναθρεί, ο δε άνθρωπος ἅμα εώρακεν -τούτο δ' ἐστὶ (το) “όπωπε”- και αναθρεί και λογίζεται τούτο ο όπωπεν. Εντεύθεν δη μόνον των θηρίων ορθώς ο άνθρωπος “άνθρωπος” ωνομάσθη, αναθρών α όπωπε».

Δηλαδή, αυτός που μπορεί να σκέφτεται και να εξετάζει αυτά που βλέπει. Κι αυτό το πράττει ο άνθρωπος, σε αντίθεση με τ' άλλα ζώα.